

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 31.05.1979, sp. zn. 7 Tz 25/79, ECLI:CZ:NS:1979:7.TZ.25.1979.1

Číslo: 10/1980

Právní věta: O zdanlivú (tzv. putatívnu) krajnú núdzu ide vtedy, ak sa páchatel omylom domnieva, že jestvuje nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Trestným zákonom, v skutočnosti však takéto nebezpečenstvo nejestvuje. Takýto prípad sa posúdi podľa zásad o skutkovom omyle, ktorý vylučuje zodpovednosť za úmyselný trestný čin. Podmienkou, aby išlo o konanie v krajnej núdzi je, že nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Trestným zákonom nebolo možné za daných okolností odvrátiť inak (subsidiárnosť konania v krajnej núdzi). Krajná núdza vylučuje protiprávnosť činu. Preto konanie v krajnej núdzi nemožno posúdiť ani ako priestupok s odôvodnením, že krajná núdza len znižuje nebezpečnosť činu pre spoločnosť.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 31.05.1979

Spisová značka: 7 Tz 25/79

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Krajiní nouze

Předpisy: 65/1965 Sb. § 191 ods. 1

§ 191 ods. 2

§ 192

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 10/1980 sb. rozh.

O zdanlivú (tzv. putatívnu) krajnú núdzu ide vtedy, ak sa páchatel omylom domnieva, že jestvuje nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Trestným zákonom, v skutočnosti však takéto nebezpečenstvo nejestvuje. Takýto prípad sa posúdi podľa zásad o skutkovom omyle, ktorý vylučuje zodpovednosť za úmyselný trestný čin.

Podmienkou, aby išlo o konanie v krajnej núdzi je, že nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému Trestným zákonom nebolo možné za daných okolností odvrátiť inak (subsidiárnosť konania v krajnej núdzi).

Krajná núdza vylučuje protiprávnosť činu. Preto konanie v krajnej núdzi nemožno posúdiť ani ako

priestupok s odôvodnením, že krajná núdza len znižuje nebezpečnosť činu pre spoločnosť.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 31. 5. 1979 sp. zn. 7 Tz 25/89.)

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil rozhodnutie okresného prokurátora v Čadci z 20. novembra 1978 sp. zn. Pv 585/78 a vec vrátil okresnému prokurátorovi v Čadci, aby ju znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Vyhľadávací orgán VB v Čadci začal 6. októbra 1978 pod č. ČVS-56/78 podľa § 160 ods. 1 Tr. por. trestné stíhanie a podľa § 169 písm. a) Tr. por. oznámil obvinenie M. Č. pre trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 18. septembra 1978 o 6.00 hod. viedol osobné motorové vozidlo zn. Fiat 125 P po štátnej ceste III. triedy smerom zo Skalitého do Čadca pod vplyvom alkoholu (1,11 promile alkoholu v krvi).

Vyhľadávací orgán predložil spis 8. novembra 1978 okresnému prokurátorovi v Čadci s návrhom na podanie obžaloby na M. Č. pre trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák.

Okresný prokurátor v Čadci uznesením z 20. novembra 1978 sp. zn. Pv 585/78 postúpil vec podľa § 171 ods. 1 Tr. por. na prejednanie Dopravnému inšpektorátu ZNB v čadci ako priestupok podľa § 10 písm. a) zák. č. 60/1961 Zb.

Proti tomuto rozhodnutiu podal generálny prokurátor SSR v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného. Uvádza, že konanie obvineného nebolo možné hodnotiť ako konanie v krajnej núdži, pretože zdravotný stav jeho brata nebol taký vážny, aby vyžadoval okamžitú lekársku pomoc. Okrem toho lekárske ošetrovanie bolo možné zabezpečiť iným spôsobom, najmä privolaním lekárskej pohotovostnej služby. Obvinený bol už v minulosti štyrikrát stíhaný orgánmi VB za rôzne priestupky a s prihliadnutím na množstvo použitého alkoholu v prejednávanej príhode nie sú splnené podmienky na taký postup, aký použil prokurátor. Navrhol preto Najvyššiemu súdu SSR aby napadnuté rozhodnutie zrušil a prikázal prokurátorovi vec znovu prejednať a rozhodnúť.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade tejto sťažnosti podľa § 267 ods. 1 Tr. por. v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. správnosť výroku napadnutého rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť pre porušenie zákona je odôvodnená.

Prokurátor zastavil trestné stíhanie obvineného napriek tomu, že skutkový stav nebol náležite objasnený. Najmä obhajoba obvineného, že stav jeho brata si vyžadoval neodkladnú lekársku pomoc, nebolo náležite preverená.

Obvinený vypovedal, že večer pred kritickým dňom usporiadal rodinnú oslavu, na ktorej bol okrem iných prítomný aj jeho brat P. Č. Po skončení oslavy brat ostal spať u neho. Ráno sa začal ponosovať na prudké bolesti v bruchu. Keď bolesti neprestávali, obvinený naštartoval svoje vozidlo s tým, že odvezie brata na ošetrovanie do Čadce. Na ceste v Čiernom ho pristavila hliadka VB a po orientačnej kontrole bol predvedený na odber krvi, pričom mu nebolo povolené ďalej pokračovať v jazde.

Svedok P. Č. vypovedal rovnako ako obvinený. Okrem toho dodal, že náhodne zastavené motorové vozidlo zn. Volga ho doviezlo pred ošetrovňu. Ošetrovatelka mu však oznámila, že lekár odišiel preč, preto išiel sám do nemocnice. Cestou sa bolesti strácali a po kratšom čakaní na chodbe nemocnice úplne prestali. Potom odišiel bez ošetrovania preč.

Okresný prokurátor považoval výpoveď obvineného za vierohodnú bez toho, aby ju preveril

vykonaním všetkých dostupných dôkazov.

Je nesporne preukázané, že obvinený viedol motorové vozidlo v stave opilosti pri 1,11 promile alkoholu v krvi. Takéto konanie zakladá trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák. Len v tom prípade, ak zdravotný stav P. Č. vyžadoval okamžité ošetrovanie, ktoré nebolo možné zabezpečiť iným spôsobom, mohlo by ísť o stav krajnej núdze v zmysle § 14 Tr. zák. Avšak či išlo o takýto stav v prejednávacom prípade, to z doteraz vykonaných dôkazov nemožno zistiť.

Preto bolo treba najprv zisťovať, či skutočne jestvovalo nebezpečenstvo, ktoré priamo hrozilo záujmu chránenému Trestným zákonom, t. j. či brat obvineného P. Č. mal naozaj akútne zdravotné ťažkosti, alebo či je obrana obvineného len vykonštruovaná. Túto okolnosť mal prokurátor, prípadne orgán vyhľadávania preveriť výsluchom ďalších príslušníkov domácnosti, s ktorými sa P. Č. dostal ráno do styku. Ďalej bolo treba zistiť vodiča motorového vozidla zn. Volga, ktorý mal odviezť P. Č. na ošetrovňu, a počuť ho o tom, či sa P. Č. v aute ponosoval na nejaké bolesti a kam ho zaviezol. Bolo treba zistiť i meno ošetrovateľky, s ktorou P. Č. údajne hovoril, a počuť ju, či sa P. Č. na ošetrovni hlásil, na čo sa ponosoval a aká pomoc mu bola poskytnutá.

Obranu obvineného treba preveriť aj vypočutím členov hliadky VB, ktorá obvineného zastavila, a to v tom smere, či obvinený prípadne jeho brat P. Č. uviedli, že P. Č. potrebuje lekársku pomoc, či na P. Č. bolo vôbec vinné, že má nejaké zdravotné ťažkosti a prečo mu prípadne neposkytli pomoc pri odvezení k lekárovi členovia hliadky sami, ak P. Č. naozaj potreboval neodkladné lekárske ošetrovanie.

V prípade, že vykonanými dôkazmi nebude vyvrátená obrana obvineného prinajmenšom v tom smere, že nebude vyvrátená jeho domnienka, že brat trpí akútnymi zdravotnými ťažkosťami, pre ktoré potrebuje bezodkladnú lekársku pomoc, hoci v skutočnosti išlo len o ťažkosti prechodné a neohrozujúce zdravie, pôjde u obvineného M. Č. o omyl, ktorý by vylučoval zodpovednosť za úmyselný trestný čin.

Existencia nebezpečenstva priamo hroziaceho záujmu chránenému Trestným zákonom, prípadne zdanlivá existencia takéhoto nebezpečenstva však sama osebe ešte nezabavuje obvineného zodpovednosti za stíhaný trestný čin. Podmienkou krajnej núdze je subsidiárnosť, to je že nebezpečenstvo nebolo možné za daných okolností odvrátiť inak. Preto mal prokurátor zisťovať, či odvezenie P. Č. autom, ktoré viedol obvinený, bolo za daných okolností jediným odťahnutelným spôsobom zabezpečenia lekárskej pomoci, t. j. či nebolo možné privolať lekársku pohotovostnú službu, prípadne či nebolo možné dopraviť P. Č. k lekárovi inak, napr. motorovým vozidlom iného občana alebo aj vozidlom obvineného, ktoré by však viedla iná schopná osoba ap.

Ak okresný prokurátor došiel k záveru, že obvinený konal v krajnej núdzi, potom nemal vec postúpiť ako priestupok na prejednanie dopravnému inšpektorátu, pretože konanie v krajnej núdzi nie je protiprávne a nemôže zakladať ani priestupok. Posudzovať krajnú núdzu len ako okolnosť, ktorá znižuje stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, ale nevylučuje jeho protiprávnosť, nie je v súlade so zákonom. Ak bol okresný prokurátor toho názoru, že obvinený konal v krajnej núdzi v zmysle § 14 Tr. zák., mal trestné stíhanie obvineného zastaviť podľa § 172 ods. 1 písm. b) Tr. por., t. j. preto, že skutok obvineného nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.